

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№5(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 386 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodistining boshqaruv funksiyalari.....	10
Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayevna	
Texnologik mashinalar va jihozlar ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik qonuniyatlari va metodologik tizimini ishlab chiqish	15
Elmanov Abbas Begmat o'g'li, Mirzaumidov Asilbek Shuxratjonovich	
Katta yoshdagi guruh bolalarida o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishda o'yinning roli	19
Ergasheva Farangiz Umidjon qizi, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	23
Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	28
Gulmira Jumanova	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	33
Erboyev Suxrob Abdusalomovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalar va ularda hissiy-irodaning shakllanishi	37
Davlatova Zebo Haydarovna	
Zamonaviy oilada avlodlararo munosabatlarning pedagogik-psixologik xususiyatlari	40
Ochilova Farida Baxriddinovna	
Maktab va oliy ta'lim muassasalarida qizlar kitobxonligini rivojlantirish metodlari	44
Qo'chqarova Oysha Oltibayevna	
Buyuk allomalar merosidan foydalanishning metodik holati va mavjud muammolari.....	48
Sevara Mamatkarimova	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	53
Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li	
Использование современных инновационных методов в процессе обучения русскому языку в иноязычных группах высшего образовательного учреждения.....	56
Курбанова Шаира Исмаиловна	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ...	60
Kushakova Gulnora Egamkulovna, Muhammadiyeva Shaxzoda Sunnatilla qizi	
Boshlang'ich sinflarda musiqa mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari	63
Muminova Feruza Farxodovna	
Alisher Navoiy merosining yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi ahamiyati	70
Qayumxo'jayev Botirxo'ja Ikromxo'ja o'g'li	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida amaliy topshiriqlar orqali tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	74
Saidova Dilnoza Maripovna	
К вопросу о классификации современной антиутопии.....	78
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Когнитивная гибкость как фактор психологического благополучия старшеклассников в период адаптации к новым образовательным требованиям	82
Муксинова Динора Азаматовна	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilida ta'lim beruvchi professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini baholash: xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili va O'zbekiston amaliyoti	87
Baxtiyarova Muniba Ne'matjon qizi	
Valeologik tarbiya asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini tayyorlashda innovatsion va raqamli yondashuvlar	92
Berkinova Charos Islomovna	

Grammatik tushunchalarni o'rgatish metodikasi.....	96
N. R. Masharipova	
Umumiy o'rta ta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimni baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish finlyandiya ta'lim tizimi misolida.....	99
Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna	
The Difference Between Androgogy and Pedagogy.....	106
Pardayeva Aziza Rahmatillojevna	
Elektr mashinalari fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalari.....	110
Shodiyeva Nozina Shuxrat qizi	
Umumta'lim maktablarida direktor o'rinbosarlarining aksiologik yondashuv asosida boshqaruv funksiyalari va vakolatlari hamda maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish yo'llari.....	113
Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li	
Ispan tili darslarida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish usullari	119
Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li, Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna	
Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi	124
Ubaydullayeva Komila Bozor qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda empatiya hissini shakllantirishning nazariy asosi	127
Xolmirzayeva Gulbahor Bahodirovna	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	130
Raximova Dilshoda Xoliqberdiyevna	
Bo'lajak sport murabbiylarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish mexanizmlari	134
Sherzod Shuxratovich Boboyorov	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishning iqtisodiy va tashkiliy mexanizmlari.....	138
Sangirov Nuriddin Iriskulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning integrativ modeli	142
Rasulova Umida Bahodir qizi	
Yashil pedagogikaning konseptual modeli va tamoyillari.....	146
Raxmatova Dilnoza Abdurashidovna	
Ta'lim jarayoni ishtirokchilarida emotsional barqarorlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari ..	149
Boymatova Munavvar Ravshan qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy raqamli platformalardan foydalanish samaradorligi.....	152
Lukmonova Salomat Gafurovna	
Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimining shakl, metod va vositalari	157
Farmonova Madina Bahriddin qizi	
Innovatsion boshqaruv tizimlarida qaror qabul qilish va kommunikatsiya samaradorligi	161
Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi	
Raqamli ta'lim muhitida maktabgacha yoshdagi bolalarning media savodxonligini shakllantirish metodikasi.....	167
Choriyeva Xurmo Panji qizi	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislari malakasini oshirish tizimining zamonaviy tendensiyalari va raqamlashtirish jarayonlarining pedagogik ahamiyati.....	172
Qosimova Sh. N., Dusmaxamedov A. A.	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	177
Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi	
STEAM loyihalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy va tanqidiy tafakkurni shakllantirish	181
Mirjamolova Moxira Abdugaffor qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati va metodik asoslari.....	188
Axmad Bolqiyev	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini xalqaro baholash dasturlari asosida baholashning pedagogik asoslari.....	191
<i>Shavqiddin Burxonov</i>	
Boshlang'ich ta'limda liderlik va pedagogik menejment muammolari.....	194
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Raqamli ta'lim muhiti: tushunchasi, strukturasi va rivojlanish tendensiyalari.....	197
<i>Kulboyeva Dilnoza Abdug'afurovna</i>	
Особенности применения графических органайзеров на практических занятиях по дисциплине "Практикум литературы народов СНГ".....	199
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Historical Stages in the Study and Treatment of Scoliosis (Spinal Curvature).....	204
<i>Shermatova Mokhira Baxodir qizi</i>	
Talaba qizlarga badiiy gimnastika cho'qmori yordamida bajariladigan fundamental mashqlarni o'rgatish....	209
<i>Musharafxon Sultanova</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish bo'yicha xalqaro modellarning qiyosiy tahlili.....	213
<i>Ziyotova Madina</i>	
Sport mutaxassislarini tayyorlashda voleybol o'qituvchisining ko'nikmalari va uslubi	216
<i>Turg'unov Baxtiyor O'rolovich</i>	
Matematik masalalarni yechish jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlash va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish	220
<i>Yusupova Latofat Nuriddinovna</i>	
Zamonaviy sharoitda bo'lajak o'qituvchilarda deontologik kompetentlikni rivojlantirishning innovatsion texnologiyalari	228
<i>Nasirova Nigora Baxtiyor qizi</i>	
Paraengil atletika mashg'ulotlarida individual yondashuvning ahamiyati	233
<i>Abduxoliqova Shoiraxon Akramjon qizi</i>	
Biologiya fanini o'qitishda xalq pedagogikasi elementlaridan foydalanish orqali ekologik madaniyatni rivojlantirish	239
<i>Baxrombekova Sojidxon Sherzodjon qizi</i>	
Maktab texnologik ta'limida axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: o'rta muddatli istiqbollar (2027–2031)	245
<i>Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna, Tursunov Sherzod Ziyat o'g'li, Ismatullayev Javohir Ubaydulla o'g'li</i>	
Axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali jismoniy tarbiya va sport tizimini boshqarish samaradorligini oshirish	251
<i>Eryigitov Dilshod Xolboyevich</i>	
Enhancing Speaking Skills Productively in English	255
<i>J. M. Fayzullayev, G. R. Elmonova</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan katta guruh bolalari bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	259
<i>Jumanova Iroda Nomozovna, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
2–3 yoshli bolalarning maktabgacha ta'lim tashkilotiga ijtimoiy moslashuvi: nazariy va empirik tahlil	263
<i>Klicheva Dilnoza Zulfon qizi</i>	
Inson–texnika tizimida ta'lim olayotgan talabalarda iste'dod namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	267
<i>Kuvandikova Gulnora Gulamovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarning mutaxassis sifatida shakllanishida xavotirlanish holatining namoyon bo'lishi.....	270
<i>Nuriddinov Rasuljon Samitjon o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni maktabga tayyorlashda zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuv.....	274
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Kodirova Albina Faridovna</i>	
Talabalarda qaror qabul qilishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	279
<i>Rajabova Go'zal Zarifovna</i>	
Musobaqa oldi psixologik tayyorgarlikning tezkorlikka ta'siri.....	283
<i>Sitora Elova Axmatkulovna</i>	

Pediatriya ta'limida sun'iy intellekt – talaba uchun virtual assistent.....	287
<i>Umarkulov Muhtorali Islomkulovich</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya mutaxassislarida jismoniy savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	290
<i>Xakimov Xurshid Nozimovich</i>	
Сущность и виды познавательной активности детей 5–6 лет.....	294
<i>Джамилова Н. Н., Кудратова М. У.</i>	
Uzluksiz ta'lim jarayonida mustaqil fikrlovchi, ijodkor shaxsni tarbiyalashning pedagogik-psixologik masalalari.....	298
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna</i>	
Ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilish, ijodiy faolligini oshirish.....	301
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna, Qushoqova Guzal</i>	
Badiiy adabiyotda Ibn Sino obrazining yaratilishidagi o'ziga xosliklar.....	304
<i>Tangirov A. J.</i>	
Ta'lim klasteri asosida zaif eshituvchi bolalarni inklyuziv ta'lim muhitiga moslashtirishning pedagogik mexanizmlari.....	309
<i>Dilnoza Xushvaktovna Ernazarova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	313
<i>Payzullaeva Gozsal Bayrambayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirishning nazariy-amaliy asoslari.....	317
<i>Maxramova Gulchexra Maxsudbek qizi</i>	
Maxsus ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik samaradorligi.....	320
<i>Tashkenbayeva Dilafuz Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirishga qo'yiladigan talablar.....	325
<i>Xazratkulova Shoira Noraliyevna</i>	
Musiq madaniyati darslarida multimedia vositalarida musiq o'qituvchisining kompetensiyaviy tayyorgarligi.....	329
<i>Qudratova Elnoz Ismatillayevna, Ismailova Sevinch, G'oibnazarov Elmurod</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning didaktik modeli.....	334
<i>Tillaboyeva Havasxon</i>	
Diskursiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	340
<i>Boynazarova Nilufar Tilovmurot qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari.....	346
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktab o'quvchilarining intellektual-ijodiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari.....	349
<i>Ergasheva Sitora Baxriddin qizi</i>	
Sinergetik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashni takomillashtirish zarurati va imkoniyatlari.....	353
<i>Xo'shboqova Surayyo Baxtiyor qizi</i>	
Interfaol metodlar asosida o'smirlarda mustaqil tafakkurni rivojlantirish.....	357
<i>Ismoilova Mashxura Mashrabbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	360
<i>Kuvanakova Guljaxon</i>	
The Role of Autonomous Learning in Developing English Language Proficiency of University Students in Uzbekistan.....	363
<i>Omonova Kamola, Mutabar Zikriddinova</i>	
Maktablarda fasilitator faoliyatini tashkil etish borasida ayrim mulohazalar.....	366
<i>Qahhorova Marjona Ixtiyor qizi</i>	
Модель и педагогические условия формирования профессиональных компетенций будущих учителей в области информационной безопасности.....	370
<i>Сагинбаева Кымбат Кенжегалиевна, Нуриддинова Майсара Икромовна</i>	

Boshlang'ich sinf darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish.....	374
Xudoynazarova Muxlisa Bakhadirovna	
Совершенствование методической компетентности будущих учителей начальных классов на основе креативного подхода	377
Дониёрова Лайло Худайбердиевна	

BO'LAJAK TARBIYACHILARDA PEDAGOGIK MAS'ULIYAT KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI

Maxramova Gulchexra Maxsudbek qizi
Andijon davlat pedagogika instituti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari yoritiladi. Pedagogik mas'uliyatning mazmun-mohiyati, uning kasbiy kompetensiyani shakllantirishdagi o'rni hamda ta'lim jarayonida ushbu ko'nikmani rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va pedagogik amaliyot orqali bo'lajak tarbiyachilarda mas'uliyatli kasbiy munosabatni shakllantirish imkoniyatlari ochib beriladi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tizimi uchun malakali va mas'uliyatli mutaxassislarni tayyorlash jarayonini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: bo'lajak tarbiyachi, pedagogik mas'uliyat, pedagogik ko'nikma, kasbiy kompetensiya, pedagogik madaniyat, pedagogik amaliyot, interfaol ta'lim metodlari, refleksiya, ta'lim jarayoni, kasbiy tayyorgarlik, bolalar tarbiyasi, mas'uliyatni rivojlantirish.

Abstract: The theoretical and practical foundations for developing pedagogical responsibility in future preschool teachers are explored. The essence of pedagogical responsibility, its role in the formation of professional competence, and the pedagogical factors contributing to its development in the educational process are analyzed. The possibilities of forming a responsible professional attitude in future teachers through modern pedagogical technologies, interactive methods, and teaching practice are highlighted. The research results contribute to improving the training of qualified and responsible specialists for the preschool education system.

Key words: future preschool teacher, pedagogical responsibility, pedagogical skill, professional competence, pedagogical culture, teaching practice, interactive teaching methods, reflection, educational process, professional training, child upbringing, development of responsibility.

Аннотация: Освещаются теоретические и практические основы формирования педагогической ответственности у будущих воспитателей. Анализируются сущность педагогической ответственности, её роль в формировании профессиональной компетенции, а также педагогические факторы, способствующие развитию данного навыка в образовательном процессе. Рассматриваются возможности формирования ответственного профессионального отношения у будущих воспитателей посредством современных педагогических технологий, интерактивных методов и педагогической практики. Результаты исследования направлены на совершенствование подготовки квалифицированных и ответственных специалистов для системы дошкольного образования.

Ключевые слова: будущий воспитатель, педагогическая ответственность, педагогический навык, профессиональная компетенция, педагогическая культура, педагогическая практика, интерактивные методы обучения, рефлексия, образовательный процесс, профессиональная подготовка, воспитание детей, развитие ответственности.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida maktabgacha ta'lim muassasalarida faoliyat yuritadigan mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligi ularning pedagogik mas'uliyat darajasi bilan chambarchas bog'liqdir. Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini shakllantirish pedagogik ta'limning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki tarbiyachi nafaqat bolalarga bilim va ko'nikmalar beruvchi mutaxassis, balki ularning shaxsiy rivojlanishiga, ijtimoiylashuviga va ma'naviy shakllanishiga ta'sir ko'rsatadigan muhim shaxsdir. Shu sababli pedagogik mas'uliyat tarbiyachining kasbiy faoliyatini belgilovchi asosiy sifat sifatida qaraladi.

Pedagogika fanida pedagogik mas'uliyat tushunchasi shaxsning kasbiy faoliyat jarayonida o'z vazifalarini anglab bajarishi, tarbiyaviy jarayon natijalariga nisbatan javobgarlikni his qilishi hamda pedagogik qarorlarni ongli ravishda qabul qilishi bilan izohlanadi.

Tadqiqotchilar fikriga ko'ra, pedagogik mas'uliyat bo'lajak mutaxassisning kasbiy kompetensiyasi, pedagogik madaniyati va kasbiy etikasi bilan uzviy bog'liq holda shakllanadi. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, oliy

ta'lim muassasalarida tarbiyachi kadrlarni tayyorlash jarayonida pedagogik mas'uliyatni rivojlantirish alohida e'tibor talab etadi. Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyatni rivojlantirishning nazariy asoslari pedagogika va psixologiya fanlarining muhim konsepsiyalariga tayanadi. Xususan, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyasi talabalarni faol subyekt sifatida ko'rib, ularning mustaqil fikrlashi va kasbiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv talabalarda pedagogik mas'uliyat hissini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv ham bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy tayyorgarligini faqat nazariy bilimlar bilan cheklab qo'ymasdan, balki amaliy faoliyat orqali mas'uliyatli qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishni talab etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirish masalasi pedagogika fanida kasbiy tayyorgarlikning muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi.

Xodjaye B. X. 2017-yilda pedagogika nazariyasi va tarixi doirasida pedagog shaxsining kasbiy sifatlari, jumladan, mas'uliyatlilik, pedagogik ong va kasbiy burch tushunchalarini izohlab, ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini asoslaydi.

Muslimov N. A. 2016-yilda kasbiy ta'lim metodikasi doirasida bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash jarayonida nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarni shakllantirish zarurligini ta'kidlab, pedagogik mas'uliyatni kasbiy kompetensiyaning ajralmas qismi sifatida ko'rsatadi. Ushbu yondashuvlar pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslarini belgilaydi.

Pedagogik texnologiyalar bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar pedagogik mas'uliyatni rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlarning muhimligini ko'rsatadi.

Tolipov O' va Usmonboyeva M. 2010-yilda pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslarini tahlil qilib, ta'lim jarayonida interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar va amaliy mashg'ulotlarning ahamiyatini asoslaydilar.

Azizxo'jayeva N. N. 2013-yilda pedagogik texnologiya va pedagogik mahoratni o'rganib, o'qituvchi shaxsining kasbiy mas'uliyati uning pedagogik mahorati bilan bevosita bog'liqligini ta'kidlaydi. Bu tadqiqotlar bo'lajak tarbiyachilarda mas'uliyatli munosabatni shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining samaradorligini ko'rsatadi.

Shuningdek, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llash pedagogik mas'uliyatni rivojlantirishda muhim omil sifatida qaraladi.

Ishmuhamedov R. va Abduqodirov A. 2012-yilda ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali talabalarining mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va kasbiy javobgarligini rivojlantirish mumkinligini asoslaydi.

Mazkur ilmiy manbalar bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini shakllantirish nazariy bilimlar, amaliy mashg'ulotlar va innovatsion metodlar uyg'unligida samarali amalga oshirilishini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Amaliy jihatdan qaraganda, pedagogik mas'uliyatni rivojlantirishda pedagogik amaliyot muhim o'rin tutadi. Pedagogik amaliyot jarayonida talabalar real ta'lim muhitida faoliyat olib borib, bolalar bilan ishlash tajribasini orttiradilar. Bu jarayonda ular ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va muammolarni hal qilish orqali kasbiy mas'uliyatni chuqurroq anglay boshlaydilar. Pedagogik amaliyot talabalarga nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini berib, ularning kasbiy shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Pedagogik mas'uliyatni rivojlantirish mexanizmlaridan yana biri zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishdir. Interfaol metodlar, muammoli ta'lim va loyiha asosida o'qitish metodlari talabalarining faolligini oshirib, ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Masalan, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, pedagogik holatlar bo'yicha muhokamalar o'tkazish hamda guruh uyushmalar ustida ishlash talabalarining kasbiy qaror qabul qilish jarayonida mas'uliyatli bo'lishini ta'minlaydi. Bunday metodlar talabalarining nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lashga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyatni shakllantirishda refleksiya jarayonini tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Refleksiya talabalarining o'z faoliyatini tahlil qilish, o'zining pedagogik yutuq va kamchiliklarini aniqlash hamda kelajakdagi faoliyatini takomillashtirishga yordam beradi. Refleksiv tahlil jarayonida talabalar o'zlarining pedagogik faoliyatiga tanqidiy yondashib, mas'uliyatli qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Shuningdek, oliy ta'lim muassasasida yaratilgan ijtimoiy-pedagogik muhit ham pedagogik mas'uliyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etish, pedagogik muammolarni muhokama qilish hamda kasbiy rivojlanishga yo'naltirilgan seminar va treninglar tashkil etish ularda pedagogik mas'uliyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, professor-o'qituvchilarning shaxsiy namunasi ham talabalar uchun muhim omil bo'lib, ular pedagogik etika va kasbiy mas'uliyatni o'rganishda muhim tajriba manbai hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini shakllantirish va rivojlantirish jarayoni bir qator nazariy va amaliy mexanizmlar orqali amalga oshiriladi.

- Motivatsion-qadriyatli mexanizm** – talabalar orasida pedagogik faoliyatga ichki intilish va kasbiy qadriyatlarni shakllantirishga qaratilgan. Tadqiqotlar ko'rsatadiki, pedagogik mas'uliyatni o'zlashtirishda talabalarning kasbiy qiziqishlari va shaxsiy qadriyatlari muhim rol o'ynaydi.
- Kognitiv mexanizm** – pedagogik mas'uliyat bilan bog'liq bilimlarni egallashni ta'minlaydi. Bu mexanizm orqali talaba pedagogik vazifalar, ularning ijtimoiy ahamiyati va amaliy natijalari haqida ilmiy asoslangan tasavvurlarga ega bo'ladi.
- Faoliyatli-amaliy mexanizm** – nazariy bilimlarni real pedagogik vaziyatlarda qo'llashga yo'naltiriladi. Amaliy mashg'ulotlar, loyihalar, simulyatsion vaziyatlar va treninglar orqali talabalar pedagogik mas'uliyatni hayotiy sharoitda mustahkamlash imkoniga ega bo'ladi.
- Ijtimoiy-pedagogik muhit mexanizmi** – sog'lom pedagogik muhit, ijobiy psixologik iqlim va pedagogning shaxsiy namunasi talabalar orasida pedagogik mas'uliyatni mustahkamlashga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalarning amaliy xatti-harakatlari muhit ta'siri ostida sezilarli darajada o'zgaradi.
- Refleksiv-baholash mexanizmi** – talabalar o'z pedagogik faoliyatini tahlil qilish, xatolarini aniqlash va ularni tuzatish orqali mas'uliyatini oshiradi. Shu mexanizm yordamida pedagogik mas'uliyat ko'nikmasi ongli va amaliy jihatdan mustahkamlanadi.

Natijalar tahlili ko'rsatdiki, mazkur mexanizmlarning uyg'un ishlashi bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini barqaror, ongli va samarali shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalarning birlashtirilgan rivojlanishi talabalarning kasbiy kompetensiyasini oshirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Umuman olganda, bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirish nazariy va amaliy jihatdan o'zaro bog'liq jarayon bo'lib, u ta'lim mazmuni, pedagogik metodlar, amaliy mashg'ulotlar, refleksiv tahlil va ijtimoiy-pedagogik muhit orqali amalga oshiriladi. Ushbu omillar uyg'unligi bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini oshirish bilan birga, ularning pedagogik faoliyatga nisbatan ongli va mas'uliyatli munosabatini shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirish ularning kasbiy kompetensiyasi va pedagogik madaniyatini shakllantirishning muhim shartlaridan biridir. Pedagogik mas'uliyat tarbiyachining ta'lim-tarbiya jarayoniga ongli yondashuvi, bolalar rivojlanishi va tarbiyasi natijalariga nisbatan javobgarlikni his etishi bilan namoyon bo'ladi. Oliy ta'lim jarayonida nazariy bilimlar, pedagogik amaliyot, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va refleksiv tahlil metodlaridan foydalanish bo'lajak tarbiyachilarda ushbu ko'nikmaning shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada ular kasbiy faoliyatga nisbatan mas'uliyatli, pedagogik jihatdan yetuk va bolalar tarbiyasiga ongli yondasha oladigan mutaxassis sifatida shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- Azizxo'jayeva N. N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2013.
- Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy va amaliy asoslari. – Toshkent: Fan, 2010.
- Muslimov N. A. Kasbiy ta'lim metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016.
- Xodjayev B. X. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Sano-standart, 2017.
- Ishmuhamedov R., Abduqodirov A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2012.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.